

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, Augustus' 31-dikén 1819.

Nagy Britannia.

Hunt August. 9-dikén megérkezett Manchesterbe. Az ő oda való bemenelét így írják-le a' Manchesteri újságlevelek: — „Deltájban egy fedeletlen könnyű kotsiban tartotta bemenetelét. Mellette ült Johnson nevű Refekötő. Egy más szekérben ültek a' barátjai, Sir Wolsley, Hull, és Moorhouse. A' szekereket kísérte a' *Cavalcada* (lovások' serege). Ilyen sorral folytatta a' Procressio a' maga menetelét az utzákon és piatzokon az allyas nép' sokasága között egy vendégfogadóig, a' hol Hunt a' néphez beszédet intézván, azt arra intette, hogy honnyába tsendességgel térjen vissza, 's megígérte, hogy a' következő hélfőn tartandó gyűlésben maga is jelen fog lenni, a' Leighi gyűlésben pedig, a' melly szerdán fog tartatni, maga fog előlülni. Az alatt, mig Hunt az utzán a' Procressiót tartotta, a' Kalmárok' boltjaikat bezárni jónak találták. Némelly házaknak ablakaik behajgáltattak, ámbár a' város' előljáróji minden előrevaló vigyázásokat nagy gondal megtettek vala. A' katonák között ezen napra golyobisos töltések adatattak.

A' következett szerdán valósággal véghez ment a' Leighi népgyűlés; de se Hunt se' a' társai, kik gyűlésről gyűlésre járnak 's ezért bujdokló néporátoroknak neveztetnek, ki nem mentek a' gyűlésre; egyéberánt szokott módon véghez ment a' tanátskozás, mellyet néhány

jovallásoknak meghatározatásárekesztettbe. Tizenhárom aszszonyszemélyek, fehér ruhába öltözködve, fekete kesztyűvel 's ugyan olyan színű övedző kötővel még a' gyűlés' elején megjelentek, külömbkülömb féle színű zászlókkal, hanem semmi beszédet nem tartottak. Egy lajtorás szekérre felállván, erről nézték a' gyűlés' munkáit egész végig figyelmetes halgatással. Legkissebb gonoszság nem történt egész estvéli 9 óráig, a' midőn az utzákon és országútakon kiáltozó sokaságnak hazahajtatására Huszár 's egyéb strázsa csoportok állittatván ki, a' nép honnyába széllyel oszlott, hanem az előljárók a' katonaságot egész éjjel fegyveresen kiállitva tartani tsakugyan szükségesnek itélték.

Egyéb helyeken is tartattak ugyan ezen környéken, szabad mezőn és a' hegyeken, efféle öszszegyülekezések, mellyekre a' népet trombitaszó által szokták öszszehívni. Hanem minthogy tilalmas fegyvergyakorlásokat is tart a' nép ezen helyeken, tehát ezeknek megakadályoztatásokra fegyveres csapatokat szokott kiküldeni a' Magistratus, mellyeknek látására a' nép azonnal széllyel oszlik, 's mindenek eltsendesednek.

Közönséges levelek írják, hogy a' Manchesteri vidéken az efféle fegyvergyakorlási öszszegyülekezések naponként számosznak, sőt hogy a' Middletoni halmokon egy valami 3000 emberekből álló sereg már mustrát is tartott egy Vásárnapon: de minden fegyver nélkül

és csak marschirozásban gyakorlották magokat. A' fordulásokra való jeladások vadász kürt által tetettek. Az ilyen katonaskodó népgyűlésekhez, ámbar megtiltatva vagynak, nem férhet hozzájuk az előljárók' ereje, azért, hogy a' szélekre vigyazókat állítanak ki, 's ezeknek jeladását hallván, azonnal eloszlanak.

Azt lehet észre venni, hogy ezen lármázó üszszegyülekezéseknek indítóji végezetre csakugyan által látták, hogy az a' mód, melly által ők az Országlószéket meg akarták játszodtatni, nem használható. Ők úgy akartak, hogy minden népes helységeken, mellyeknek most a' Parlamentum' alsó házában képviselőjök nintsenek, egygyet egygyet választván, az Országlószék akaratja ellen is beküldik oda, gondolván, hogy, ha egyszer ott lesznek, nem fognak onnét kikergettetni. Hogy leették ezen eleinteni planumjokat, megtetszik egyebek közt egy Saxton nevű efféle *Jobbitónak* szavaiból, mellyeket ő Aug. 5-dikén a' Manchesteri néphez intézván, lebeszélni iparkodik azt ezen célzásról, ekképpen szolván: — „Mint hogy, úgy mond, az a' célzás, hogy a' népgyűlések magoknak ezen rendkívül való úton módon való szának nemzeti képviselőket, ezen gyűléseknek törvénytelen és lazzasztó tekintet ad, 's ez által az Előljáróknak alkalmatosságot szolgáltat arra, hogy erőszakkal ellene álljanak: tehát ő azt tanátsolja, hogy jó leszen barátjaikra bizni magokat, kik között Williams Oberster, ezen Grófságbéli Előljáróknak egygyike, ezen Grófságnak egész Tanátsszéke előtt oly hathatósan beszéllett az ő ügyekért, hogy ellene senki csak egy szót se' felelhetett.“ — Már most midőn azt kéri ezen népek, hogy gyűlést tarthassanak, csak azon céljokat említik kérelmeikben, mellyet eleintén felhozni szoktak volt, tudniillik, hogy a' Parlamen-

tum' alsó házában Radicals Reformatására nézve akarnak öszszegyülekezni.

Olyan aszszonyi népgyűlés, a' milyen már más helyeken formálódott, Chesterben is támadott egy, melyről azt a' nevezetést jegyzik meg, hogy egy Szolgálot választott a' maga előlülőjévé. — Ennek kétségkívül jó szája lehet.

A' Warwicki Grófság' Esküdtekből álló nagy törvényesszéke megesmerte Aug. 9-dikén kimondatott ítélete által, hogy Edmond, Maddok, Májor Cartwright, Wooler, a' Fekete Puja' kiadója, és Lewis nevű személyek ellen, azért, hogy magokat azon Birminghami népgyűlésen, a' hol Sir Wolsley ezen városnak képviselőjévé választott, a' Constitúzióval ellenkező módon viselték.

* * *

Az az alkú, melynek ereje szerint egy időtől fogva a' pénzt Amérikából, különösen pedig Vera-Kruzból, Spanyol Ország' számára Anglia hozatja, az Angliai bankónak nagyon hasznos. Anglia ezen pengő pénzt Londonba viteti, 's érette Váltó papirosokat ad Spanyol Országnak. Így mind kettőjöknek nyeresége van; Spanyol Országnak az, hogy különben a' mostani környülállások között a' Meksikói jövedelmet maga bajosan hozathatná-el; Angliának pedig az, hogy mostanában, minekutánna az Anglus bankó a' maga Hitelezőit pengő pénzel kezdte fizetni, ily módon sok pengő pénzre tesz' szert. Mint már megjegyzettük elébb 15 millió Piastereket hozatott ezen az úton Vera-Kruzból Londonba; 's az újabb alkú szerint nem soká még 10 milliókat fog hozatni.

Az a' sereg, mellyet Gen. Devereux, az Insurgensek' segítségére Jul. 31-dikén Dublinból Amérika felé útnak indított, legteljebb is csak 3000 emberekre

tétethetik, hanem tizenkét tsapatokra van felosztatva, oly véggel, hogy 12 Battalionoknak szolgáljon törzsökül, melly szerint még ezután szaporittatik annyira, hogy 12 valóságos Battalionok legyenek belőle. Ezen Generálist nem sokkal az ő elevezése előtt az a' kedvetlenség érte, hogy valami barátjához levelet irván, szabadon kimondotta benne Generális Macgregorról, hogy ő azon Britannusokat, kik az ő zászlója alatt Amérikába eveztek vala, Porto bellónál nagyon vigyázatlanul vitte a' mészárszékre, 's ezen levél Macgregornak egy testvére' kezébe akadt, ki egy hegyi bárdolatlan Skottus lévén, ezen megbántatásért egy reggel 3 órakor valami barátjával Evreuxnak a' szállására ment, 's arra akarta, még pedig gorombáskodva, kényszeríteni, hogy duelláljanak. Evreux nem fogadta el a' meghívást, mondván, hogy a' duellálás' regulája szerint arra nem gorombasággal való kéntelenítettés, hanem szabad akarat kivántatik, osztán az ő életére a' felverbuált katonaságnak, a' mostani környülállások között, nagyobb szükség van, hogy sem azt ily jádзи módon feláldozhatná. Hanem a' Macgregor' testvére ezen okoknak se engedvén, őtet Evreux a' Magistrátusnál bejelentette, 's ez őket végre megegyeztette.

A' Régens Princz megváltoztatta azon időtöltési plánumát, hogy Angliának déli partjai mellett tegye evezését, hanem annak napkeleti partjai mellett akar Skotziának partjáig Fise nevű Gróshoz evezni, ott magát vad katsavadászattal mulatni, 's a' hegyes Skotzia ritkaságait meg szemlélni. — Portssmouthoz négy Orosz Fregátok kötöttek ki.

* * *

London városában már olyan ragadozók is találtatnak, a' kik kotsit, lovakat, 's inast tartanak, 's a' gyalog menő utásokat mesterségesen kiprédálják.

Nem rég valaki a' szomszédságból Londonba beindulván, egy úti kotsi négy lóval beéri, a' kotsis megszollitván, kéri, hogy nem fáradt-e el, mert ha elfáradt, a' szekérben az Uraság jelen nem lévén, abba belé ülhet. Az útas semmitől nem tartván, be-ül, de azonban az inasok is beültek hozzá; a' kotsis egy kevéssé fére hajt, a' hol semmi házak nem találtattak, 's ekkor az inasok pénzt kezdenek kérni. Ő azt gondolta, hogy tréfálkodnak, de nem soká ellenkezőről gyöztetett-meg, mert megkötötetvén minden pénze elvétegett, 's végre a' szekérből kivettegett.

Spanyol Ország.

Irunból így irtak Augustus' 1-ső napján: — „A' Kadiksi tudósítások már valahára egyszer nyilvánosságosan beszélnek azon mesterkedésekről, mellyek által ott a' katonaságot fellázzasztani iparkodtak. Nagyon messze kiterjedő levelezéseket, proklamatióknak való rajzolatokat, pamphleteket, mellyek mind kereskedő hajókon hozattattak-be idegen Országokból a' hazába, 's végezetre egy több hónapoktól fogva fözetett özszeesküvésnek meggyőző bizonyságait, fogták el. A' volt az özszeesküvés' plánuma, hogy az alatt, míg a' fegyveres seregek a' Vittoriai logerből Kadixot elfoglalják, az Extremadurabéli Guerillatsapatok, mellyek magokat már az Opeza vidékeken mutogatták, a' Tágus felé elő nyomuljanak, hogy asz szerint, mint az első probatételeknek szerentsés kiütése kívánni fogná, az özszeesküdtek' további plánumaiknak végrehajtását munkába vegyék. A' Korteseket özsze akarták hivatni 's a' Respublikát, ha a' környülállások kedveztek volna, kikiáltani. Spanyol Országot Szabad Státusnak képzelni!! Melly kevéssé kellett azoknak, kik ezen éppen oly vakmerő mint holond plánumon dol-

goztak a' Spanyol népnek lelkét esmérni, a' midőn ezen nevetséges plánumot tsinálták. Hanem az a' dühösség, melly azon munkálódik, hogy minden fennálló dolgok felfordittassanak 's mindeneknek helyébe újak állittassanak, többé semmi határt nem esmervén, oly p a r o x i m u s s á lett, melly ezen embereket magokhoz jöni telyességgel nem engedi. Már Királyi Biztosok küldettettek-el Kádiksba, és az elfogattatott személlyek' proccessusa minden lehető iparkodással folytattatik. Azonban pedig a' Frantzia határszélekhez legkeményebb parantsolatok küldettettek, hogy minden újságleveleknek, apró vagy futó irásoknak, 's titkos levelezéseknek behozattatása meggátoltassék, mellyeket az Öszvérhajtók a' Pyreneumi hegyeken által, Biskaya, Navarra, Arragonia, és Katalonia tartományiakba be szoktak lopni. Titkos figurákkal iratott levelek is nagy számmal fogattattak-el, mellyeknek magyarázó kulcsa már esmertetik, 's a' mellyekről azt erőssítik, hogy a' Spanyol Országban folyó dolgoknak nagy világosságot fognak adni."

Spanyol Amerika.

Lord Cochrané még mind *Cal-laónál* tartozkodott, és hinni kezdették, hogy végezetre tsakugyan oly szerentsés leszén, hogy a' kikötőhely' erősségeit öszszerontja, 's az ott lévő Spanyol hajókat elfogja.

Annak a' Generálisnak neve, ki a' minap a' 3000 Spanyol katonákkal Amérika felé Kádiksból útnak indúlt, C a g i g a l. Ő már 1810-ben is C a r a c c a s i Fő Kormányozó volt, hanem a' dolgok alatta az Insurgensek ellen szüntelenül szerentsétlen kimenetellel folyván, onnét 1813-ban visszahivattatott. Hogy most ismét oda küldetett, annak lehet tulajdonítani, hogy nagyon bajos oly

embert találni, a' ki eránt telyes bizodalommal lehessen lenni. Most nem C a r a c c a s i, hanem Uj-Grenadai Főkormányozóvá neveztelett. Gondolják, hogy Karthagenához fog kiszállani, 's onnét *Santa-Fe-de-Bogotának*, Uj-Grenada fő városának, megmentésére indúl, melly az ólta, hogy Insurgens Generális *Santander* a' Spanyol armádát megverte, reménség nélkül veszőfélben látszik lenni.

A' Morilló hadi plánuma már most, ha az Uj-Grenadai armádát *Santander* meg nem verte volna, a' lett volna, hogy ezt a' magáéval öszszetsatolván, az O r o n o k o víznek felső részéhez, vegye útját, ott seregeit hajókra ültesse, 's Ángusturához levezvén, onnét az Insurgenseket elkergesse. Hanem már így, bajosan lehet valami a' plánumából.

Német Ország.

G i s s á b a n a' tanulók szép elégtételt kaptak. Ők a' katonaságtól megbántatva érezvén magokat, *in massa* kimentek Gissából, és kinyilatkoztatták, hogy, ha tsak illendő elégtételt nem kapnak, külömben oda többé vissza nem mennek. A' határozás, mellyet az Ország-szék ezen tekintetben kihirdettelett, az: Hogy ennekutánna tsak a' Senátus által lejendő meghivattatásra lehessen a' tanulók ellen a' katonaságnak hasznát venni, 's minden illetlen tselekedetért, mellyek ezen alkalmatossággal elő fordúltak, a' tanulóknak elég tétettség. Továbbá a' Hadi törvényszéktől is jött-ki ezen tárgyra nézve ítélet-tétel, t. i: hogy az a' katonatiszt, a' ki egy tanulót megbántott 's a' ki ezen tselekedete által ezen kedvetlenségekre alkalmatosságot szolgáltatott vala, haladék nélkül 14 napi kemény fogságra tétettség, 's a' megbántatott tanulót a' Rektornak 's az Obersternek jelenlétében megkövesse. A' Ministerium'

határozását 's ezen ítélletételt a' Senátusnak négy követjei vitték-ki oda, hol a' tanulók lógerbe voltak, melyre nézve ezek Gissába az oskolába megelegetéssel vissza tértek.

A' 'Sidók üldöztetése még nem szünt meg Németországban sok helyeken. Frankfurtban még most is nagyon félnek éjjelenként, melyre nézve nagy vigyázás van. A' kereskedők és czéhek a' Senátus' elejébe hivattatván, megintettek, hogy hozzájoktartozóikat zabolán tartsák. A' politziai katonáknak megparantsoltatott, hogy mindeneket elfogjanak, kiket ekképpen kiáltani hallanak: *Hepp! Hepp!* Egy ifjú kereskedőlegény reá bizonyosodván, hogy az utszán sok házakra nyughatatlankodtató czédulákat raggatott, fogásra vitetett. Némelly házakhoz nagyon jeles levelek küldettettek. A' 'Sidók, kik eddig minden sétáló helyeket el szoktak volt lepni, most nagyon ritkásan mutogatják magokat. Sokak elküldözték familiájikat más városokba. Nevezetesen Hauba és Offenbachba; sokak mindenestől fogva oda hagyták Frankfurtot.

A' 'Sidóknak ezen üldöztetése nem állapodott - meg tsak Würzburgban 's Frankfurtban. Ugy látszik, hogy rendrevette mind azokat a' Német városokat, a' hol ők számosan laknak. Mindenütt szájról szájra jár az őket rettegető *Hep! Hep!* Így történt már *Baireutban*; így foly *Karlsruhéban*, a' honnét így irtak Aug. 18-dikán: — „A' 'Sidók üldöztetésére való hajlandóság itt is mutatja magát. E' hónap 17-dikére viradó éjjel a' Synagogára 's némelly főbb 'Sidóknak házaikra, 's a' többek közt az Udvari Bankos *Haberére* czédulákat ragasztottak, mellyekben halál és veszedelem jövendöltetik fejekre. Éjjelenként már néhány izben hallatott a' *Hep! Hep!* Tegnap annyira megfejtette magát egy tiszt, hogy egy tisztos Izraélitával, a' ki egy-

zersmind tanító az itt lévő Akademiában, testiképpen is rútul bánt. Mannheimban is hasonló fenyegetődző czédulákat kezdettek kiaggatni. *Darmstadtra* is reá került a' sor: hanem a' *Landwehr* nem soká helyre állította a' tsendességet.

„Már most, így szollnak némely közönséges levelek, Aug. 13-dikától fogva *Heidelbergban* is hozzá fogtak a' vizsgálódásokhoz és fogdosásokhoz. *Herborni Pagenstecher* nevű *Studens* elfogattatván kérdőre vonattatott, 's az ólta az *Universitás'* tömlöczében ül. — *Darmstadti Kahl* nevű könyvárosnak irásai elvétettetvén, maga is kérdőre vonattatott, de ez, mindjárt elbocsátatott. — E' történt *Parahimban* egy Házitanítóval. — (Így hát még folynak Németországban a' nyomozások.)

A' *Berlini* úgynevezett *Státusújságnak* Aug. 24-dikén költ darabjában ily hirdetés találtatik: — „Bár melly nagyon becsülje és segittse is a' *Pruszsiai Ország-lószék* a' Nyilvánosságot (*publicitast*) azt mindazonáltal soha meg nem engedheti, hogy az ő tselekedeteit magok a' hazabéli újságlevelek meggyalázzák. Erre nézve a' *Naumburgi* és *Zeitzi* újságlevelek, minthogy felettébb gondolatlan nyilatkoztatásokra mérészlettek vetemedni, megtiltattak.

Megjegyzés. — Honnét veszi eredetét a' *Hep! Hep!* 's miért irtóznak tőle a' 'Sidók ily nagyon? — *Gans-Fleisch Péter* és *Leiningen Conrad* 1097-ben a' *Keresztes háborúra* verbuálván, zászlóikon ezen betűk voltak *H. E. P.*, mellyek ezt tették: *Hierosolyma est Perdita.* Ezen két Vezérek a' *Rénus* mellett, 's a' hol tsak megfordultak a' 'Sidókat üldözték, ölték, vágták. A' merre tsak ezen *H. E. P.*-es zászló ment, a' nép azonnal kiáltozni kezdte *Hep! Hep!* Jön a' *Hep! Hep!* 's a' 'Sidó népet ülni verni kezdte.

A' Stuttgárdi Udvari újság szerént, Magyar Ország' Palatinusa József ö Cs. Fő Hercegsége Aug. 22-dikén estve felé oda megérkezvén 's Király ö F. génél fél órányi időt töltvén, úját Kirkheimba vette, hogy Württembergi Mária Princzaszszonnyal való házasodását 24-dikben forma szerént való módon végrehajtsa.

H e l v é t z i a.

A' Bernai Titkos Tanátsból egy ítélet-tétel jött ki Augustus' 16-dikán, oly tselekedetre, melly, mint ezen ítélet-tétel mutatja, tsak annyit különbözik a' Sand és Löningétől, hogy ezek között Sand *Kotzebüera*, Löning pedig Elölülő *Liebel Urra*, valósággal reájok tették kezeiket, e' pedig tsak akarta reá tenni Orosz Udvari Tanátsos Ritter *Hamel Urra*. Az egész ítélet-tétel, lehető rövidséggel, ennyiben áll: —

„Minekutánna *Stählele András*, Thurgauai Kántonbéli születésü 24 esztendő Ur, Bernában a' Historiai tudományak magános tanítója, a' Titkos Tanáts által, melynek a' közönséges rend' és tsendesség' fenntartására vigyázni hivatala szerént való kötelessége, ezen hónapnak 2-dikán elfogattatott, 's minekutánna a' véle tétetett vizsgálódásokból kijött: 1) ször, hogy *Stählele* az említett napon egy Bernán által útozó idegent, kinek neve Orosz Udvari Tanátsos Ritter *Hamel*, egy közönséges vendégfogadóban feltett szándékkal kétszer felkeresett, ötöt nevének több versbéli megkérdezése közben ököllet való fenyegetődzés által megijesztette, 's ezen szavak által: Te Fejedelmek' Inasa és Kutya, gorombán megbántotta, a' nélkül, hogy ötöt azelőtt valaha látta vagy személyesen esmerte volna; — 2) ször, hogy *Stählele* egy cikkelynek az *Aarau* újság-

ban lett kiadatására sokat tett, azt Professor *Kortumtől* által vévén leírta, 's Professor *Heldmant*, hogy a' kiadásra beküldené, megkérte, 's ekképpen magát azon goromba megbántásnak, melly által egy Helvétziával barátságban élő Országlószerék rítul érdekeltetett, részesévé tette, minthogy ezen cikkelyben egyebek közt ezen kifejezések is előfordultak: „Már oda mentek a' dolgok, hogy a' „Romai szent Birodalomban a' Politikai „handzsárdófések a' testi handzsárdófésekkel vetélkednek. Nem soká meg fog tanítani az idő bennünket arra is, hogy „valyon a' Berlini Ujságok által elhírelt „összecsesküvés valóságos dolog-e vagy „pedig tsak azoknak az embereknek költeménye légyen, kik efféle kigondolt veszedelemnek elhírelése által a' „Constitúció' megkészítettetésének elhalasztatott „időpontját, újabban is elhalasztatni akarják; — 3) ször, hogy *Stählele* a' maga tulajdon vallástétele szerént írója legyen egy, e' folyó esztendő' Februarius 19-dikén költ, de tsak elkezdett levélnek, melly, mint ő erőssíti, a' *S. Galleni Landammanhoz Müller Friedberghez* volna intéztetve, 's a' melyben egyebek között ezek mondatnak: „Az Aristokraták' igazságtalankodása az én lelkemet már réggen epedő mérgelődéssel töltötte el a' „Bernaiak ellen, úgy hogy engem' már a' „Bernaiakhoz semmi hajlandóság nem tsától, 's tsak egyedül az a' gondolat, hogy „itt az Oligarchiai tébolygásnak közepete, a' jó gondolkodásuakkal való szoros „összetsatolódásban, az ifjúságot mi„veljük 's benne a' jobbnak megfogására való tehetséget elkészítsük, határozzat engem arra, hogy Bernában való „lakásomat félbe ne' szakászsam.“ — Minekutánna mind ezek így vannak, 's a' mellyek mellett az első pontra még a' következő környülállások is megjegyez-

telhetnek t. i. Stähele annak, hogy az idegent a' vendégfogadóban meglátogatta, ily okait adja, hogy ő (Stähele), történetből megtudta azt, hogy az idegen (Udvari Tanácsos Hamel Ur) a' Hofwyli nevelő intézetről rosszul beszélt, ő ennek vélekedéseit igasságos útra akarta téríteni; hogy az ő Udv. Tanácsos Hamel Ur eránt való figyelmét, az ő hozzá Német Országról érkezett tudósítások elevenítették-fel, a' mellyekben az erőssített, hogy ezen ember (Hamel Ur), Német Országban és Helvétziában éppen azon meghagyással utozik, a' mellyel Kotzebue is a' maga meggyilkoltatásáig utozott; 's hogy végezetre őtet arra, hogy ezen Udvari Tanácsos Hamel Urat megbántással illesse, ezen Urnak felénk és bizodalmatlanságot jelentő magaviselete, melly szerént neki semmi kérdésre felelni nem akart, indították. Továbbá tudva van Stähele-ről, hogy ő Hofwyliben valami egy esztendőig, mint Tanító, felvétetve volt, de magát itt is rosszul viselte, minthogy tanításaiban a' Fejedelmeket alacsony néphez illő kifejezésekkel illette, 's végre a' megintetésért még inkább indulatoskodván 's a' nevelő háznak semmi rendszabásaira nem ügyelvén, az institutumból elküldetett, nem tsak, hanem az Institutum' tulajdonosától néki még tsak az oda való bejárás is megtiltatott. Ide járul továbbá 1)ször, hogy a' fenn felhozott cikelyben, mellyet Stähele az Aarau újságban kiadatott, a' mondatik Udv. Tanácsos Hamel Urról, hogy őtet egy külső Hatalmasság Helvétziában a' végre utoztatja — „hogy az Akadémiai tanító „szálákban, 's egyébütt is mindenütt halogatodnék, 's az előfordúlható szabad

„beszédeket a' maga hűségese- emlékeztetésbe oltsa-be — 2)ször, hogy a' vizsgálódásban kijött, hogy Stähele magát akképpen nyilatkoztatta-ki — „Hogy ő, „valamint szintén egész Német Ország, „Kotzebuban nem egyebet, mint a' tyranizmus és a' feudalis intézetek' reves „alkotmányának ditsérőjét, a' jobbagyokodásnak védelmezőjét, mint a' Fejedelmek' tsupa tetszését határok közzé szorító 's a' népnek a' maga jusait bátorságossá tévő, minden Constitúziók ellen való kiáltozás emberét, szemlélik, 's a' „Sand' tselekedetében nem annyira az „ő személyes akaratjának, tselekedőjét „mint az égnek boszszuállását látják lenni“ — melly nyilatkoztatásból nyilván következik az a' gyanakodás, hogy Stähele, ha talám éppen a' kezét Orosz Udvari Tanácsos Hamel Urra tenni nem akarta is, legalább nagyon sürgető veszedelemtől való félelmet akart elméjében felgerjeszteni, 's a' többi —

„Minekutánna (mondánk) mind ezek így vagynak, rendeli a' Titkos Tanács: — 1)ször, hogy Stähele András, mint a' Bernai földön nem lakos idegen, ezen Kanton' határaitól kitakarodjék, 's idő többé vissza se' jöjjon, azért, minthogy magát ily rút árulási czélzásba avatta — 2)ször, hogy a' kiállott fogságot, melyre magát nagyon érdemessé tette, hordozza békével — 3)ször, hogy minden költséget, melly ezen perbéli vizsgálódásokra 's az ő fogságára kívánatott fizessen-meg — 4)ször, hogy ezen ítélet-tétel a' Thorgaui Országlószékekkel, a' honnét Stähele való, közöltessék — 5)ször, hogy ezen ítéletet a' Politziai Director haladék nélkül hajtassa végre. Költ Bernában Aug. 16-dikán 1810. ben.“

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czéduláiban: —
 Aug. 27-dikén 248 $\frac{1}{2}$ — 28-dikén 248 $\frac{1}{2}$ — 30-dikén 248 — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

A' Pesti 's Budai újságlevelekben ezeket olvassuk: —

Ő Császári Királyi Felsége Méltóságos Kopátsy Jós ef Urat, eddig a' Királyi Tablának Praelátusát, Sümeghi Sz. Jakab Apáturát, Hantai Sz. Mihály Praepostját, a' Ts. Veszprémi Káptalan Kanonokját, és Cathedrális Archi-Diaco-nust a' Felséges Septemvirális Táblánál Assessorrá és Tit. Püspökké méltóztatott nevezni. — Nem különben Méltóságos Széki Gróf Teleki László Urat, Császári Királyi Kamarást, Nemes Somogy Vármegye Fő Ispányi Helytartóját, és a' Királyi Tábla Báróját, ugyan a' Septemvirális Tábla Assessorává kegyelmesen kinevezni méltóztatott. Ezen két új Assessor Urak a' Felséges rendelkezésnek kihirdetése után Augustus 21-dikén tartott ülésben az új hivatalra felesküdték, és székeiket elfoglalták. — Azon alkalmazással midőn e' két tisztelt Assessorok kinevezettek, Méltóságos és Fő Tiszt. Marsovszky István Ur is, Septemviralistává tétetett: de időközben meghalván az ő helye most is üresen vagyon.

Ns. Szathmár Vgyében Sárköz Újlakon a' múlt Máj. 25-dikén ugyan oda való birtokos Nemes Zsarolyányi Márton László Ur, életének 112 dik esztendejében meghalt. — 59-dik esztendő koráig nőtelen életet élt. Ekkor házasságra adta magát, mellyben haláláig töltött el 53 esztendőt — hitvesével, ki most 84-dik esztendő, és kívánt egészséggel bír. Ezen késői, de hosszas házassági életnek milyen sikere lett legyen? — a' különösség okáért említést érdemel. Ugyan is 71 esztendő korában egy leányt, 79-dikben egy fiát, 81-ben ismét egy leányt nemze a' boldogultt öreg. — Az első hamar elhalt; — a' másik — Sigmond (ki most életben van) már 30 esztendő korában megöszült; a' harmadik pedig néhány

esztendő óta elnyomorodott. A' mi néhai Márton László élete módját illeti: a' mint az Ujlaki, 's szomszéd Sárköz helysége Vénei emlékeznek, — Ő mind a' munkában, mind az ételben és italban mindenkor mértékét tudott tartani. Indulatit is el annyira zablón tartotta, hogy haragudni felette ritkán, 's kevés ideig szokott: búsulni a' jelenvalón, és a' jövődön aggódni, éppen nem. — Innen a' következett, hogy ő egész eltében ugyan nagy beteg nem volt, kissébb is igen ritkán. — A' mulatságnak, vígságnak nagy Baráttya lévén gyakran áldomásozott a' vele egy korátsúakkal. — Azzal pedig maga ditsekedett Fő Ispány Urunk ő Excellentziájának; hogy ez előtt 3 esztendővel, midőn házassága 50-dik esztendeje Ünnepeét ülték és így 109. esztendő korában, maga is a' Tánczot magyarán megrakta. — Ezen Ünnepe, lakó helyétől egy mértföldnyire lévő más helységben tartatván, oda az Öreg lóháton ment, — még pedig egy olyan tsikó lovan, melly szinte az előtt egy nappal egy 38 esztendő — pedig nem hámvába holt-férjfit magáról le hányt. Halála előtt 3 héttel is lovagolt. — A' múlt Május' elején gyengülését érzé az Öreg; — hol feküdt hol ült, vagy járkált: — Végre 25-dik Máj. dél előtt 8 órakor ezt mondá a' fiának — szokott hangon: 'Sigmond fiam! — töltsd meg a' pipámot, — hadd füstöljek még egygyet, 's midőn mintegy 9 Minutumig ugyan bokrosan füstölt volna: egy óra múlva ismét megszollitá fiát, mondván: Fiam adj egy kis jó borotskát; és azt jó izüen megiván, bal oldalára fordult a' fal felé; — 's a' jó Tokaitól elszunyadni vélte fia; Ő pedig aludva ment-ki ez Árnyék világból. 'S így lett vége egy régi szabású, jámbor, megelégedve 112 esztendőt élt igaz Magyar embernek!